



Salvor Oy
Hatanpään valtatie 24
33100 TAMPERE

Viite

Asia

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO SALVOR OY:N JÄTTEIDEN KÄSITTELYKESKUKSEN
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENTTELY JA HANKETIEDOT

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarkoituksena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, vaan siinä selvitetään ja arvioidaan hankkeen ympäristövaikutukset ja esitetään, miten haitallisia vaikutuksia voidaan estää.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (468/94, muutos 267/99) 4 §:n 1 momentin ja -asetuksen (268/99) 6 §:n kohtien 11 a, b, c ja d) mukaan ympäristövaikutusten arviointia sovelletaan hankkeeseen, jossa käsitellään ongelmajätteitä vähintään 5 000 tonnia vuodessa tai muita kuin ongelmajätteitä enemmän kuin 100 tonnia vuorokaudessa tai sijoitetaan kaatopaikalle yhdyskuntajätteitä vähintään 20 000 tonnia vuodessa tai muita kuin ongelma- tai yhdyskuntajätteitä vähintään 50 000 tonnia vuodessa.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus toimii hankkeessa YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena.

Hankkeen nimi

Hankkeen nimi on Salvor Oy:n jätteiden käsittelykeskus, Haukipudas, Punaisenladonkangas.

Hankkeesta vastaava

Hankkeesta vastaa Salvor Oy (Hatanpään valtatie 24, 33100 TAMPERE). Konsulttina arviointiselostuksen laatijana on toiminut Ramboll Finland Oy (PL 178, 33101 TAMPERE).

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Salvor Oy:n Punaisenladonkankaan käsittelykeskuksen YVA-menettely alkoi, kun hankkeesta vastaava toimitti 27.12.2005 yhteysviranomaisena toimivalle Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle vireille Salvor Oy:n jätteenkäsittelykeskusta koskevan arviointiohjelman. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma tarvittavista selvityksistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelmasta kuulutettiin 2.1. – 9.2.2006. Kuulemisaikana ympäristökeskukseen toimitetut lausunnot ja kannanotot huomioiden yhteysviranomaisen antoi 13.3.2006 lausuntonsa YVA-ohjelmasta. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitettiin arvio arviointiohjelman riittävydestä sekä esitettiin ne kohdat, joilta osin arviointiohjelmaa on tarpeen tarkistaa.

Hankkeesta vastaava Salvor Oy arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta. Arvioinnin tulokset on koottu YVA-selostukseen, jonka hankkeesta vastaava on toimittanut ympäristökeskukseen 25.9.2006. Arviointiselostuksesta on kuulutettu 2.10. – 30.11.2006. Yhteysviranomaisen nyt laatima lausunto arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä päättää YVA-menettelyn. Ympäristövaikutustenarvioinnin tuloksia käytetään hyväksi hankkeen edellyttämiä lupia käsiteltäessä.

Hanke ja sen vaihtoehdot

Ympäristövaikutusten arviointikäsitelyssä oleva jätteiden käsittelykeskus sijaitsee Haukiputaan kunnan kaakkoisosassa Punaisenladonkankaalla, noin kahden kilometrin etäisyydellä Oulun kaupungin ja Kiimingin kunnan rajasta Alakyläntien itäpuolella. Alue on osoitettu kohdemerkinnällä (ej) lainvoiman 25.8.2006 saaneessa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa sekä kohdemerkinnällä (uusi seudullinen hanke 1. jätteen sijoituspaikka) lainvoiman 8.9.2006 saaneessa Oulun seudun yleiskaavassa 2020.

Punaisenladonkankaan jätteiden käsittelyalueella käsitellään pilaantuneita maita sekä teollisuuden, kaupan ja muun tuotantoelämän jätteitä. Hankkeen tarkoituksena on luoda Salvor Oy:n ja Lassila & Tikanoja Oyj:n asiakkaille alueellinen jätteenkäsittelykeskus Pohjois-Suomeen.

Salvor Oy suunnittelee ottavansa vastaan ja käsittelevänsä noin 200 000 tonnia vuodessa teollisuuden jätteitä ja pilaantuneita maita. Pilaantuneita maita arvioidaan käsiteltävän noin 100 000 tonnia vuodessa. Näitä ovat

- epäorgaanisilla ja orgaanisilla haitta-aineilla pilaantuneet maat,
- lietteet ja pilaantuneet sedimentit. Näitä voivat olla ruoppaus sedimentit, lietteet ja sakat vedenpuhdistuksesta ja erotuskaivoista tai materiaalit, joilla on korkea vesipitoisuus.
- ylijäämämaat
- lievästi pilaantuneet maat
- hiekoitushiekka.

Pilaantuneiden maiden käsittelymenetelminä käytetään kiinteytystä, pesutekniikkaa tai alipainekäsittelyä riippuen haitta-ainetyypistä. Maa-ainekset, joita ei ole saatu käsiteltyä hyödynnettävän materiaalin pitoisuuksiin, loppusijoitetaan alueelle rakennettavaan Salvor Oy:n tavanomaisen tai ongelmajätteen kaatopaikalle. Pesussa muodostuva lietekakkuaine käydetään stabiloinnin raaka-aineena tai sijoitetaan alueen kaatopaikalle. Lietteistä erotetulle jätevedelle tulee jäteveden käsittely.

Teollisuuden jätteitä arvioidaan käsiteltävän noin 100 000 tonnia vuodessa. Näitä ovat

- energiantuotannon lento- ja pohjatuhkat, rikinpoiston lopputuote
- jätteiden ja ongelmajätteiden polton tuhkat tai kuonat
- metalliteollisuuden jätteet ja valimojätteet
- kaivannaisteollisuuden sivukivi, rikastushiekka
- paperiteollisuuden sakat, kuitusavi, kuitutuhka ja lietteet
- kemianteollisuuden jättekipsi.

Teollisuuden jätteiden käsittelymenetelmänä on kiinteytys. Mikäli materiaaleja ei saada esikäsiteltyä hyödynnettäväksi, ne sijoitetaan alueelle rakennettaviin tavanomaisen tai ongelmajätteen kaatopaikoille.

Lassila & Tikanoja Oyj suunnittelee ottavansa vastaan käsittelykeskuksessa noin 150 000 tonnia jätettä vuodessa. Vastaavanlainen, noin 100 000 tonnia vuodessa käsittelevä kierrätysterminaali toimii Oulun Ruskossa. Käsittelykeskuksessa otetaan vastaan L&T:n sopimusasiakkaiden yhdyskuntajätteen kaltaista (seka)jätettä sekä rakennus- ja teollisuusjätettä, kaupan- ja palveluiden jätettä ja tuottajavastuuseen kuuluvaa jätettä noin 90 000 tonnia vuodessa. Yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuusjäte esilajitellaan, käsitellään seulotaan tai erotellaan mekaanisesti ennen murskausta ja seulontaa, jonka jälkeen kierrätykseen kelpaava mate-

riaali ohjataan hyödynnettäväksi. Käyttökelvoton materiaali loppusijoitetaan alueelle rakennettavaan L&T:n pysyvän tai tavanomaisen jätteen kaatopaikalle. Esilajiteltuja kierrätysmateriaaleja ja ongelmajätteitä arvioidaan käsiteltävän noin 60 000 tonnia vuodessa. Näiden jätteiden käsittelymenetelmiä ovat mm. paalaaminen, murskaaminen käsittelyhallissa tai ulkona materiaalin laadusta riippuen, sekä ongelmajätteille lajitteleminen ja välivarastoiminen.

Arvioitavat vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 (VE0), Salvor Oy:n ja Lassila & Tikanoja Oyj:n jätteiden käsittelykeskusta ei rakenneta.

Vaihtoehto 1 (VE1), jossa rakennetaan Salvor Oy:n käsittelykeskus pilaantuneille maille ja teollisuuden jätteille sekä Lassila & Tikanoja Oyj:n yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuusjätteen sekä kierrätysmateriaalien käsittelytoiminnot Salvor Oy:n käsittelykeskuksen alueelle.

Vaihtoehto 2 (VE2), jossa rakennetaan Salvor Oy:n käsittelykeskus pilaantuneille maille ja teollisuuden jätteille.

Luvat, jotka edellyttävät ympäristövaikutustenarviointia

Jätteiden laitos- ja ammattimainen käsittely edellyttää ympäristölupaa, jonka käsittelee alueellinen ympäristökeskus. Ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto liitetään ympäristölupahakemusasiakirjoihin.

Liittyminen muihin hankkeisiin

Kolmen suuren oululaisten energiantuotantolaitoksen voimalaitostuhkien sijoituspaikkaa koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely on käynnistynyt kesällä 2006. Yhtenä sijoituspaikkavaihtoehtona on Punaisenladonkangas.

Seutuhallitus päätti joulukuussa 2005 käyttösuunnitelman laatimisesta Punaisenladonkan-
kaalle jätehuollon seudullisten tavoitteiden ja tarpeiden selvittämiseksi ja huomioonottami-
seksi ennen kuin alueen tarkemmasta maankäytöstä päätetään osayleiskaavalla.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta Haukiputaan ja Kiimingin kuntien, Oulun kaupungin sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 2.10. – 30.11.2006 välisenä aikana. Kuulutus on julkaistu sanomalehti Kalevassa 1.10.2006.

Arviointiselostus (ja kuulutus) on ollut nähtävillä arviointimenettelyn aikana seuraavissa paikoissa Haukiputaan kunnanvirastossa (Kirkkotie 3) ja pääkirjastossa (Jokelantie 1), Kiimingin kunnanvirastossa (Lempiniementie 2) ja pääkirjastossa (Kirjastokuja 1), Oulun seudun ympäristövirastossa (Oulun Kauppatori) ja Kuivasjärven kirjastossa (Karppalantie 1) sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa (Isokatu 9). Arviointiohjelma on nähtävissä myös hankkeesta vastaavan internet-sivulla www.salvor.fi.

Arviointiselostuksesta pyydettiin toimittamaan lausunnot ja kannanotot 30.11.2006 mennessä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle. Lausunnot pyydettiin seuraavilta tahoilta: Haukiputaan ja Kiimingin kunnat, Oulun kaupunki, Oulun seudun ympäristövirasto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto, Tiehallinto Oulun tiepiiri, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry sekä Oulun Jätehuolto. Alueella toimiville yhdistyksille ja järjestöille lähetettiin kuulutus ja kirjallinen arviointiselostus kannanottoa varten. Kuulutukset ja selostukset lähetettiin seuraaville tahoille: Haukiputaan luonnonsuojeluyhdistys, Haukipudas-seura, Jäälän asukasyhdistys, Kuivasjärven pky ry, Kuivasjärven Aura sekä Kellon metsästysseura ry.

YVA-menettelyä seuraamaan ja ohjaamaan oli perustettu ohjausryhmä, jonka tarkoituksena on edistää tiedonkulkua hankkeesta vastaavan, viranomaisten ja muiden hankkeen sidosryhmien välillä. Ohjausryhmään kuuluvat hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, Haukipu-

taan ja Kiimingin kuntien, Oulun kaupungin, Oulun seudun ympäristöviraston, Oulun Jätehuollon, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirin sekä YVA-konsultin edustajat. Seurantaryhmä on kokoontunut arviointimenettelyn yhteydessä yhteensä viisi kertaa.

Salvor Oy:n käsittelykeskushanketta ja ympäristövaikutusten arviointiselostusta esiteltiin 11.10.2006 Kuivasjärven koululla. Tilaisuudessa oli läsnä 20 osallistujaa. Kuulutus- ja nähtävilläpitoajan jälkeen Salvor Oy piti Kuivasjärven pienkiinteistöyhdistyksen toivomuksesta toisen yleisötilaisuuden 19.12.2006, jossa oli 102 osallistujaa.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA KANNANOTOISTA

Yhteysviranomaiselle toimitettiin 10 lausuntoa ja 95 kannanottoa. Yhteysviranomaisen lausunnossa niistä on esitetty pääkohdat. Kopiot lausunnoista ja kannanotoista toimitetaan hankkeesta vastaavalle yhteysviranomaisen lausunnon liitteenä. Alkuperäiset ovat nähtävillä ympäristökeskuksessa.

Lausunnot

Haukiputaan kunnan lausunnon antaja, tekninen lautakunta toteaa, että arviointiselostuksessa on kattavasti tarkasteltu hankkeen ympäristövaikutuksia. Suunniteltua toimintaa voitaisiin ilmeisesti vaarattomasti harjoittaa selvityksen kohteena olevalla alueella. Selostus painottuu kuitenkin liikaa jätteiden läjitykseen, sillä loppusijoitusalueet ovat varsin laajat. Jätteiden käsittelyn tavoitteena tulisi olla mahdollisimman korkea jätteiden hyödyntämistä sekä loppusijoitettavan jätteen määrä merkittävä vähentäminen.

Kiimingin kunta pitää vaihtoehtoa VE2 parempana. Hankkeen toteutus kuitenkin edellyttää tien rakentamista vaihtoehdon 1 pohjalta siten, ettei käsittelyaluetta laajenneta Kalimenojan laakson suuntaan.

Oulun kaupunginhallitus ilmoittaa lausuntonaan, että se suhtautuu erittäin kriittisesti Punaisenladonkankaan jätteidenkäsittelysuunnitelmaan ja edellyttää, että tutkitaan jätteiden käsittelykeskukselle sopiva sijoituspaikka.

Oulun seudun ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että Oulun seutuhallituksen päätöksellä on vuoden 2006 alussa aloitettu käyttösuunnitelman laatiminen Alakyläntien itäpuolelle noin 600 hehtaarin alueelle Haukiputaan ja Kiimingin kuntien ja Oulun kaupungin alueella. Nyt arvioitava hanke sijoittuu suunnittelualueelle, mutta alueelle on esitetty tilavaruuksia myös muille jätehuollon toimijoille, kuten yhdyskuntien jätehuoltoa palveleville toiminnoille.

Sekä Oulun seudun ympäristölautakunta että yhteysviranomaiset ovat YVA-ohjelmasta antamissaan lausunnoissa todenneet, että aluetta tulisi tarkastella kokonaisuutena ja myös muut alueen toiminnot esittää Sarvor Oy:n YVA-selostuksessa ainakin yleispiirteisesti. Ympäristöviraston mielestä YVA-selostuksessa ei ole riittävästi tarkasteltu aluetta ja sinne suunniteltuja toimintoja kokonaisuutena eikä laadittu arviointi tuo esille Salvor Oy:n ja muiden mahdollisten toimijoiden yhteisvaikutuksia riittävästi. Ympäristöviraston mielestä hankekohtainen ympäristövaikutusten arviointi ei ole oikea menettely tilanteessa, jossa samalle alueelle on suunnitteilla useita samantyyppisiä toimintoja ja jossa olisi tarpeen saada selville hankkeiden yhteisvaikutukset.

Suunniteltu toiminta ei ole ristiriidassa alueen maankäytön suunnitelmien kanssa, mutta yhteensopivuutta ja yhteisiä toiminnan osia, kuten esimerkiksi viemäröinti, jätevesien käsittely, energiantuotanto ja liikennejärjestelyt sekä niiden vaikutuksia, muiden toimintojen kanssa olisi tullut selvittää tarkemmin.

Ympäristöviraston mielestä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on tarkasteltu ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa edellytetyt vaikutukset ympäristön sietokykyyn, kuten ilman laatuun, vesistöön ja maaperään, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viih-

tyisyyteen, yhdyskuntarakenteeseen ja luonnonvarojen hyödyntämiseen. Ympäristövaikutusten arviointi on osin hyvinkin seikkaperäinen ja tuo esille useita erilaisia toimintamalleja jättäen käsittelykeskuksen eri vaihtoehtojen osalta olennaisten vaikutusten tunnistamisen puutteelliseksi. Eroja vaihtoehtojen 1 ja 2 välille ei ole löydettävissä.

Selostuksessa on esitetty runsaasti erilaisia päästöjen ehkäisemis- ja vähentämistoimia. Maksimaalisten torjuntatoimien soveltaminen osaan esitetyistä ympäristövaikutuksista, kuten pölypäästöihin, ei vaikuta realistiselta jatkuvaa toimintaa tarkasteltaessa. Myös osa esitetyistä rakenteellisista ratkaisuista, kuten valuma- ja hulevesien johtamien ympäristöön, eivät mahdollisesti ole toteuttamiskelpoisia, mikäli Salvor Oy:n aluetta ympäröiville alueille sijoittuu jätehuoltotoimintoja. Ympäristöviraston käsityksen mukaan nämä asiat tarkentuvat ja ratkaistaan lopullisesti alueen toimintojen ympäristölupien käsittelyn yhteydessä.

Koska Punaisenladonkankaalle on suunnitteilla useita samankaltaisia toimintoja ja osittain samojen jätteiden käsittelyä suhteellisen samoilla aikatauluilla, olisi ympäristöviraston mielestä tarkoituksen mukaista harkita toimintojen lupa-asioiden käsittelyä toimintakokonaisuutena.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että hanke kohdistuu maakuntakaavassa varatulle seudulliselle jätteenkäsittely- ja/tai kaatopaikka-alueelle. Merkintään liittyy suunnittelumääräys: kaatopaikan/jätteiden käsittelyalueen pohjan tulee olla tiiveysvaatimuksiltaan lainsäädännön ja alueviranomaisen edellyttämällä tasolla. Jätteidenkäsittelyalueet tulee sijoittaa riittävän etäälle tärkeistä, vedenhankintaan soveltuvista alueista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on voinut osallistua hankkeen selvitystyöhön jo alusta lähtien. Hanke on maakuntakaavan mukainen, vaikka jätevirrat lähinnä liittyvät teollisuuden ja kaupallisen sektorin toimintaan. Arviointiselostus on asianmukainen ja siinä esitetyt tiedot vastaavat suunnittelumääräystä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että samaan aikaan on laadittu kokonaisvaltaista käyttösuunnitelmaa koko kaavamerkinnän tarkoittamasta alueesta. Se, että alueelle saadaan keskitettyä seudun jätehuollon eri osa-alueista vastaavia toimijoita, on tavoiteltavaa - maakuntakaavaa laadittaessa tärkeällä sijalla olivat asumisen jätteet. Alueelle on tarkoitus laatia käyttösuunnitelman perusteella osayleiskaava.

Mikäli alueelle kehittyy seudullista jätteiden käsittelyä, on maakuntakaavassa osoitettu uusi tieyhteys Alakyläntieltä valtatielle 20 tarpeellinen.

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto toteaa lausunnossaan, että arviointiselostuksessa on huomioitu pääasiallisesti sosiaali- ja terveysosaston ohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt asiat. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset on käsitteenä ilmaistu kappaleessa 4.8.6 hieman harhaanjohtavasti. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset jaetaan sosiaalisiin ja terveydensuojelulain (763/1994) mukaisiin mitattuihin tai muuten arviotuihin terveysvaikutuksiin. Arviointiselostuksen mukaan hankkeen keskeisimmät vaikutukset ympäristöön eivät aiheuta haitallisia terveysvaikutuksia ja vaikutukset ovat hallittavissa. Sosiaalisten vaikutusten osalta esille tuotiin ihmisten pelot mm. pöly- ja vesistövaikutuksista. Selostuksen mukaan näihin kiinnitetään edelleen huomiota, mikäli hanke etenee. Koska arviointi sisältää aina epävarmuustekijöitä, on tärkeää toteuttaa seuranta riittävässä laajuudessa. Tämän hankkeen osalta ennakoita arvioiden ainakin pölyn leviämisen, määrä ja laadun seuranta sekä liikenteen vaikutukset nousevat ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta keskeisiksi.

Tiehallinnon Oulun tiepiiri toteaa lausunnossaan, että arviointiselostuksessa on arvioitu mm. hankkeen vaikutuksia liikennemeluun. Tiepiirin näkemyksen mukaan selostuksessa todetut nykyiset liikennemelualueet (sivuilla 70 ja 76) ovat ristiriidassa keskenään. Oulun tiepiirin oman teoreettisen melulaskentaohjelman mukaan 55 dB:n melu vyöhyke ulottuu 52 metrin ja 45 dB:n meluvyöhyke ulottuu 158 metrin etäisyydelle tien keskiviivasta.

Arviointiselostuksessa on todettu, että liittymäjärjestelyjen lupa-asiat ratkaistaan kaavoituksen yhteydessä. Tiepiirin näkemyksen mukaan liittymäjärjestelyt käsitellään liittymälupakäsittelyn yhteydessä.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeesta aiheutuva liikennemäärien kasvu (vaihtoehdossa 1 kasvu on enimmillään 141 ajoa/vrk ja vaihtoehdossa 2 74 ajoa/vrk) lisää onnettomuusriskiä lähinnä käsittelykeskuksen ja Alakyläntien liittymässä. Vaihtoehtojen vaikutukset liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen muualla tieverkolla ovat vähäiset. Selostuksen mukaan liikenteen kasvun lisäämää onnettomuusriskiä voidaan vähentää pitämällä käsittelykeskuksen liittymän näkemät hyvinä. Oulun tiepiirillä ei ole tästä huomautettavaa. Tiepiiri on ollut Alakyläntien jätteenkäsittelyalueen käyttösuunnitelman laatiminen-hankkeessa, jossa koko jätekeskusalueen liikennejärjestelyjä on tutkittu.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry toteaa lausunnossaan, että Haukiputaan Punaisenladonkankaalle suunniteltu toiminta sijoittuisi alueelle, joka on sekä maakuntakaavassa että Oulun seudun yleiskaavassa varattu jätteidenkäsittely- ja loppusijoituspaikaksi.

Yhteysviranomaisen totesi arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että hankkeesta vastaavan on otettava huomioon se, mitä muuta Punaisenladonkankaalle on mahdollisesti tulossa. Arvioinnin helpottamiseksi päätettiin laatia käyttösuunnitelma alueelle tulevista jätteenalan toiminnoista. Suunnitelma on valmistunut lokakuussa, mutta sen sisällöstä ei ole mitään tietoa eikä se ilmeisesti ole vaikuttanut Salvor Oy:n hankkeeseen. Yhteisvaikutuksiin ja niistä seuraaviin yhteensovittamisen tarpeisiin ja mahdollisuuksiin ei mitenkään muutokkaan viitata. Luonnonsuojelupiirin mielestä samalle alueelle sijoittuvien jätteenalan toimintojen yhteisvaikutuksia olisi pitänyt selostuksessa selvittää. On luultavaa, että yhteensovittamisesta haitallisten vaikutusten lieventämiseksi ja vähentämiseksi hyötyjiä olisivat sekä ympäristönsuojelu että jäteliiketoiminta. Salvor Oy:n etuna olisi ollut hahmottaa asiaa ainakin sen verran, että olisi voitu arvioida, missä määrin esimerkiksi vesien käsittely, liikennejärjestelyt tai jätteiden loppusijoittaminen ovat yhdistettävissä, olipa toimija kuka tahansa.

Arviointiselostuksessa maa-ainesten sekä tuhkan hyötykäyttömahdollisuuksia esitetään niukasti. Samoin lietteiden kohdalla olisi ollut paikallaan valaista aihetta tarkemmin. Esimerkiksi vesienpuhdistuksesta tai maataloudesta syntyvän lietteen varteenotettavaa hyötykäyttöä mahdollistaa voimakkaasti kehittyvä biokaasutusteknologia.

Salvor Oy:llä on vastaavaa toimintaa eri puolilla Suomea. Siksi toimintojen ympäristövaikutukset ovat periaatteessa hyvin tiedossa. Sen sijaan heikommin ovat hallinnassa ympäristön muokkauksen vaikutukset ja vaikutusten merkitys juuri tämänkertaiselle lähiympäristölle. Tässäkään asiassa hankkeesta vastaava ei ole ottanut huomioon yhteysviranomaisen lausunnon viestiä.

Selostuksesta käy ilmi, että pöly on keskeinen toiminnoista aiheutuva haitallinen ympäristövaikutus. Todennäköisesti erilaisia raskasmetalleja ja muita yhdisteitä sisältävää pölyä leviää laajalle alueelle käsittelypaikalta. Vaikka kaikki toimenpiteet pölyämisen estämiseksi olisi tehty, käsittelyalueen lähiympäristöön syntyy kuormitusta vastaanottava alue. Sen merkitystä ei kuitenkaan mitenkään pohdita. Todennäköinen jatkuvien pölypäästöjen vastaanottaja on myös Kalimenoja, vaikka kuvan 20 mukaan puronvarsi jäisi navakallakin tuulella vaikutusalueen ulkopuolelle, kun pölyn leviämisen torjuntaan panostetaan erityisesti. Todellisuudessa pölyn leviämistä on hyvin vaikea hallita. Suojelualueista Kummunlammit-Uikulanjärvi – Natura-alue on myös niin lähellä, että pölyä levinnee alueelle säännöllisesti.

Vesistövaikutukset Kalimenojaan on myös puutteellisesti arvioitu ja kuten pölynkin osalta tuloksia tulkittu ylioptimistisesti. Kalimenoja on arvokas luonnontilainen pienvesi, johon kohdistuva lisäkuormitus ei ole pikkuseikka. Käsittelykeskuksen alueelta kuoritaan pintamaa pois ja alue kuivataan ojitukseen. Vaikutustaulukossa sanotaan, että käsittelykeskuksen ympärille kaivetaan ympärysojat, joita pitkin ”puhtaat vedet” johdetaan Kalimenojaan.

Kuivatusojituksesta aiheutuu kuormituspiikki, joka on merkittävä rakentamisen aikainen ympäristövaikutus vähävetiseen Kalimenojaan. Ns. puhtaat vedet edustavat myös jatkuvaa

lisäkuormitusta kuten ojitus yleensä nopeuttaessaan ja lisätessään veden virtausta maaperästä vesistöön. Kuivatuksen vaikutuksia ei ole huomattu tai pidetty huomionarvoisina. Kuivatusvaiheen haittojen lievittäminen on kuitenkin tärkeää. Yhtä lailla kuin varsinaisessa toiminnassa kuivatuksessakin ravinne- ja kiintoainekuormitus on saatava kiinni ennen vesistöä. Toiminnan alettua Kalimenojaan kohdistuu selostuksen tietojen perusteella jatkuva ja kasaantuva sekä ravinteista että raskasmetalleista koostuva kuormitus. Luonnonsuojelupiirin mielestä kuormitusta tulee sekä virtaamien että ilman välityksellä.

Kalimenojan valuma-alue muuttuu aikaa myöten voimakkaasti jätteenkäsittelyalueen vaikutuksesta. Vesistövaikutukset ovat yksi niistä seikoista, joiden kokonaistarkastelu olisi ollut hyvä tehdä jo tässä vaiheessa, jolloin vain Salvor on aloittamassa toimintaansa alueella. Ainakin osa vesiensuojeluratkaisujen taloudellisesta ja toiminnallisesta käyttökelpoisuudesta on riippuvaista volyymeistä. Osayleiskaavatyössä vesiensuojelu on myös keskeisessä osassa. Siitäkin syystä jätteenkäsittelyyn varatun alueen vesistökuormituksen ja sen haittojen lieventämiseen soveltuvien menetelmien arviointi osana Salvorin hankkeen ympäristövaikutusten arviointia olisi ollut syytä tehdä. Viimeistään lupavaiheessa kokonaistarkastelu on välttämätön.

Selostuksessa on puutteita vaikutusalueen rajaamisessa. Luonnonsuojelupiirin mielestä Kalimenojan laskupaikan lähialueet ovat vielä hankkeen vaikutusalueita. Kalimenoja laskee Perämereen Haukiputaan edustalla. Jokisuu sijaitsee kapean salmen kohdalla, jota toisella puolella rajaa Kraaselin saari. Lahti saarineen on matalaa maankohoamisranta, joka on luonnonsuojelullisesti arvokasta lintuvettä. Alueesta ei kuitenkaan ole selostuksessa mitään mainintaa. Jos hankkeesta vastaava hakee hankkeelleen ympäristölupaa, vaikutusalueita on lupahakemuksessa tarkennettava.

Selostus on monilta osin yleispiirteinen. Se johtunee siitä, että Salvor Oy:llä on monta vastaavaa jätteenkäsittelyaluetta ja -hanketta eri puolilla Suomea. Perustieto on hallinnassa. Sen sijaan vaikeuksia tuottaa sijoituspaikkakohtaisten selvitysten tekeminen riittävällä tarkkuudella. Näin ollen mahdolliseen lupavaiheeseen jää paljon täydentämisen tarvetta.

Oulun Jätehuolto toteaa lausunnossaan, että Haukiputaan Punaisenladonkankaalle aiottu jätekeskus on tarkoitus sijoittaa tarkasti samalle alueelle, joka on seudulliseen maakuntakaavaan merkitty jätteenkäsittelyalueeksi ja johon on tarkoitus Ruskon täytyttyä loppusijoittaa Oulun seudun kuntien yhdyskuntajätteet. Alue löytyi 10 vaihtoehdoisen sijoituspaikan joukosta Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Oulun seudun kuntien yhteisessä kartoituksessa vuosina 1996–97. Alue oli nimenomaan tarkoitettu yhdyskuntien jätteille ja se käy hyvin selville silloisesta työstä. Salvorin Punaisenladonkankaalle esittämät jätteenkäsittelytoiminnot eivät ole sen mukaisia, mitä kaavamerkinnällä haluttiin tarkoittaa. Alue on nykyisin Salvor Oy:n omistuksessa, koska kaavoituslainsäädäntö ei valitettavasti kykene suojaamaan tällaisten taustien syntymistä.

Salvorin molemmat vaihtoehdot merkitsevät, että alueella käsitellään yli kaksinkertaisesti se määrä jätettä, mikä nykyisin käsitellään Ruskon jätekeskuksessa. Alakylän tielle tulee huomattavan paljon lisää raskasta liikennettä, joka lisääntyy kaksinkertaiseksi sen jälkeen, kun nyt YVA-tarkastelussa olevan alueen viereen mahdollisesti tulee Ruskon kaatopaikan jälkeinen yhdyskuntajätteiden loppusijoitusalue. Tekeillä oleva YVA ei tuo esille tätä seikkaa, joten ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva lain tarkoitus ei tältä osin toteudu.

Salvorin YVA:n vaihtoehto 1 esittää, että alueelle tulisi Lassila & Tikanojan Oyj:n yhdyskuntajätteen kaatopaikka, jonka pinta-ala on noin 4 hehtaaria ja käyttötilavuus 300 000 m³. Vastaava esimerkki löytyy L&T:n Keravan laitokselta, jonka yhteydessä olevalle kaatopaikalleen L&T sijoittaa toisen tuottamia jätteitä ilman jäteveroseuraamuksia. L&T:n Ruskon laitoksen tilat ovat varsin suuret, joten yhtiön kiinnostus sijoittua Punaisenladonkankaalle johtunee pelkästään mahdollisuudesta saada alueelle oma kaatopaikka. Arviointiselostuksessa todetaan (s. 36) L&T:n ottavan alueella vastaan huomattavia määriä biojätettä. Vaikka biojäte toimitettaisiinkin muualle, niin yhtiön kaatopaikalle sijoitettavasta jätteestä huomattavan paljon tulee materiaali- tai energiakäyttöön kelpaamatonta biohajoavaa jätettä, josta tulee yhdyskuntien sekajätteenkaatopaikkojen tapaan biokaasua ja hajuhaittaa.

Oulun seutuhallituksen päätöksen mukaisesti Punaisenladonkankaan käyttösuunnittelu on käynnistetty, jotta alueelle voitaisiin turvata tulevaisuudessa myös Oulun Jätehuollon jätteen loppusijoituspaikat sekä mahdolliset muut jätteidenkäsittelypaikat. Suunnittelutyö on edennyt joutuisasti ja alueen käyttösuunnitelma on kohta valmis. Oulun Jätehuollon mielestä nyt tekeillä oleva YVA pitää jäädyttää ja koko alueesta tulee käyttösuunnitelman valmistuttua tehdä eri toimijoiden yhteistyönä kokonaisvaltainen ympäristövaikutusten arviointitarjastelu. Tällöin YVA-lain henki ja tarkoitus toteutuvat, eikä esim. jätealueen vaikutusalueelle asuville ihmisille jäisi sitä käsitystä, ettei Punaisenladonkankaalle ole aiottukaan muuta kuin Salvorin YVA-selostuksessa mainittuja toimintoja.

Kannanotot

Haukiputaan Luonnonsuojeluyhdistys ry toteaa kannanotossaan, että Salvor Oy:n tilaama ympäristövaikutusten arviointiselostus on prosessin kuvauksen osalta huolellisesti tehty ja selostuksesta saa hyvän kuvan, miten lainsäädäntö ohjaa ja valvoo nykyisin jätteenkäsittelyyn liittyvää toimintaa. Tehdystä YVA:sta saa sen käsityksen, että jätteiden käsittely yrittään tehdä mahdollisimman ympäristöystävällisesti ja ihmisten terveyttä ja viihtyvyyttä vaalien. Toisaalta luonnonsuojeluyhdistys kuitenkin epäilee YVA-selostuksen tehneen konsultin riippumattomuutta.

Luvussa 4.8.7 Koettujen sosiaalisten ja terveysvaikutusten lieventäminen (s. 85) selostuksen laatija tuntee huonosti alueen historiaa. Esimerkiksi Jylkynkankaan asutusalue on niin uusi, että asukkailla ei ole ollut mitään käsitystä jo 90-luvulla tehdyistä selvityksistä. Seutukaavaehdotuksesta ei tiedotettu eikä pyydetty lausuntoa Haukiputaan kunnanhallitukselta puhumatakaan valtuustolta. Sekä seutuyleiskaavaa että maakuntakaavaa eivät ole hyväksyneet suorilla vaaleilla valitut luottamushenkilöt. Kaavojen valmistelu on tehty lähinnä virkamiestyönä.

Terveys- ja sosiaalisten vaikutusten arviointi on YVA-selostuksessa heikkoa. YVA:ssa ei kerrota kuinka monelle lomakekysely on lähetetty ja mikä on ollut vastausprosentti? Lisäksi YVA:ssa ei ole arvioitu esimerkiksi pienhiukkaspäästöjen vaikutuksia ihmisten terveyteen. Selostuksessa ei arvioida, mitä vaikutuksia esimerkiksi tulipalolla olisi alueen asukkaille. Pitääkö joissain tapauksessa asukkaat jopa evakuoita, missä aikataulussa se on mahdollista ja miten se tapahtuisi käytännössä? Myös Lassila & Tikanojan sekajätteen hajuhaittoja vähätellään. Kuinka paljon sekajätteestä lajittelussa erotettua biojätettä kerätään ja mihin, ennen kuin se kuljetetaan muualle? Yhteisviranomaisen vaatimusten mukaisesti YVA:ssa ei kerrota, onko lähialueella talousvesikäytössä olevia yksityiskaivoja. YVA:ssa ei kerrota kuinka paljon vettä yhteensä jätteenkäsittelyssä tarvitaan ja mistä vesi otetaan.

YVA:ssa on tuulen vaikutusta pölypäästöjen määrittämisessä käytetty keskimääräistä tuulen nopeutta vuonna 1991. Kaikki laskelmat, joissa otetaan huomioon sääilmiöt, tulisi tehdä uudestaan ennakoiden ilmastonmuutoksen tuomia äärimmäisiä sääilmiöitä kuten rankkasateet, kovat tuulet ja kuivuus. Lisäksi esimerkiksi tuhkaa kuljetettaessa, tulee kuljetus tehdä katetuilla ajoneuvoilla. Melu- ja pölykartoituksissa on otettu huomioon kasvillisuuden vaimentava ja laimentava vaikutus, mutta entä talviaikaan.

Hankkeen vaikutus Kalimenojaan, sen valuma-alueeseen ja Perämereen ja näiden alueiden vaikutuspiirissä olevien ihmisten ja eläimistön viihtyvyyteen ja terveyteen on huolestuttava. Ensinnäkään ei voida väittää, että pysäköintialueilta, katoilta ja viheralueilta valuneet vedet olisivat puhtaita pölylaskeumien vuoksi. Kesän 2006 kaltaisina kuivina kesinä jätteiden käsittelykeskuksesta Kalimenojaan tulevat jätevedet huonontavat sekä ojan että Perämeren rannikon vesistön tilaa merkittävästi etenkin kun voidaan olettaa, että pölyämisen vuoksi jätteen kastelua pitää lisätä.

Mikäli hanke toteutuu lupaviranomaisen tulee edellyttää, että keskuksen ympäristövaikutuksia seurataan mm. jätevesien vaikutusta Kalimenojaan ja Perämereelle sekä pölylaskeumien ja liikenteen aiheuttamien pienhiukkasten määrää.

Yleisesti voidaan pitää Salvor Oy:n ja Lassila & Tikanoja Oyj:n kaltaisten hankkeiden nivoutumista koko kaavoitus- ja kuulemisprosesseihin vielä kehittymättömiä. Esimerkiksi

maakunta- ja seutuyleiskaavaan olisi pitänyt merkitä vähintään kaksi jätteidenkäsittelyaluetta, jotta vaihtoehtovertailussa olisi ollut aitoa vertailumahdollisuutta. Salvor Oy:n pitäisi arvioida YVA:ssaan heidän näkemystä yhteisvaikutuksista yhteisviranomaisen vaatimusten mukaisesti (s. 22).

Kuivasjärven pienkiinteistöyhdistys ry. edustaa Kuivasjärven, Kuivasrannan ja Jylkynkankaan alueiden asukkaita. Kannanotossaan pienkiinteistöyhdistys toteaa, että Oulun seutuhallituksen toimeksiannosta laaditaan parhaillaan Alakyläntien Punaisenladonkankaan toiminnallista yleissuunnitelmaa. Punaisenladonkankaan jätteenkäsittelykeskuksen YVA-selostus käsittelee vain Salvor Oy:n ja L&T Oy:n jätteiden käsittelyn vaikutuksia. Salvor Oy:n ja L&T Oy:n tarpeet ovat vain osa suunnitteilla olevasta jätteenkäsittelykeskuksesta. Tietojen mukaan myös Oulun Jätehuollolla on intressejä aluetta kohtaan.

Jätekeskus on merkitty sekä maakuntakaavaan että Oulun seudun yleiskaavaan. Jätekeskuksen sijoittaminen Punaisenladonkankaalle perustuu yli 10 vuotta siten tehtyihin selvityksiin, jotka ovat olleet maakuntakaavoituksen ja seudullisen yleiskaavan laatimisen pohjana. Oulun kaupunki kasvaa ja yhtenä kasvusuuntana nähdään Punaisenladonkangas. Tulevaisuudessa mahdollisten kuntaliitosten vuoksi Punaisenladonkankaan rakentamista asuinkäyttöön tukevat Kuivasjärven alueella olevat palvelut. Haukiputaan kunta on haluton kehittämään aluetta nykyisellään asumiskäyttöön juuri sen takia, että se on kaukana kunnan palveluista. Muuttuneista olosuhteista ja kaupungin ennakoitua suuremmasta kasvusta johtuen jätekeskuksen sijoittaminen tulee ottaa maakuntakaavoituksessa ja seudun yleiskaavassa uudelleen tarkasteluun. Jätekeskukselle on etsittävä uusi sijoituspaikka riittävän etäällä asutuksesta huomioiden tulevien vuosikymmenien nähtävissä oleva ja mahdollinen kehitys.

YVA-selostuksen mukaan L&T:n loppusijoitusalueen hule- ja suotovedet sekä L&T:n käsittelyhallien pesuvedet johdetaan hiekanerotuksen ja öljynerotuksen jälkeen Kalimenojaan. Samoin selostuksen mukaan jätekeskuksen saniteettivedet johdetaan käsittelemättöminä Kalimenojaan (kaavio sivulla 51). YVA-selostuksessa ei ole arvioitu jätevesien vaikutuksia Kalimenojaan ja muihin alapuolisiin vesiin.

YVA-selostuksessa liikennemääriä arvioitaessa on oletettu, että raskaat ajoneuvot kulkevat täysin kuormattuina molempiin suuntiin. Käytännössä näin ei tapahdu, joten raskaan liikenteen ennustetta voidaan pitää minimiennusteena. Sen mukaan raskaiden ajoneuvojen määrä Alakyläntiellä kasvaa vähintään 125 %. Raskaan liikenteen osuus vaihtoehdossa 1 tulee olemaan suuruusluokkaa 15 %. Se tarkoittaa, että työpäivän aikana kulkee kuorma-auto jompaankumpaan suuntaa joka toinen minuutti. Näin suuri raskaan liikenteen osuus on merkittävä liikenneturvallisuusriski ja liikennemeluhaitta. Alakyläntien varrella olevat soraomontut ovat Kuivasjärvellä asuvien lasten uimapaikka. Lapset kulkevat uimaan polkupyörillä väylällä, jossa ei ole erillistä kevytliikenteenväylää. Lisäksi jätteiden kuljetus aiheuttaa liikennepäristön likaantumista jopa pilaantumista, jota YVA-selostuksessa ei ole käsitelty ollenkaan. Punaisenladonkankaan jätekeskuksen liikenteellisten vaikutusten arviointi on YVA-selostuksessa puutteellinen eikä sen pohjalta tule tehdä mitään toteuttamiseen tähtäviä johtopäätöksiä.

Kuivasjärven pienkiinteistöyhdistyksen mielestä Salvor Oy:n Punaisenladonkankaan jätekeskuksen YVA-menettely on keskeytettävä puutteellisena ja ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla jätekeskukselle etsitään tarkoitukseen paremmin sopiva sijoituspaikka huomioiden jätekeskuksen kaikki tulevat toimijat.

Kuivasjärven Aura Ry toteaa kannanotossaan, että Auran majan ympäristössä on seuran ylläpitämä latuverkosto (1km, 2 km, 3km, 5 km (valaistu) ja 10 km). Yhdyslatuja pitkin majalle pääsee esim. Hiukkavaarasta (Haapalehto-Hönttämäki), Koskelasta, Pateniemestä, Puolivälinkankaalta (Pyykösjärven kautta). Majan ympäristössä on myös ”koiralatu”. Majan pihalla on talvisin lasten käyttöön varattu pulkkamäki. Auran majan ladut ovat kaupungin eniten käytettyjä latuja talviaikaan. Oulun kaupungissa ei ole yhtään samantasoista hiihtomajaa. Majalla pidetään talvisin hiihtokilpailuja ja kesäisin se on suosittu häiden ja muiden juhlien pitopaikka. Maja on myös suosittu koululaisten ja päiväkotien retkeily- ja hiihtopaikka. Kesäisin alueella on myös huomattavaa luonto- ja virkistyskäyttöä, mm marjastus ja lenkkeily

metsässä ja luontopoluilla. Kuivasjärven Aura Ry haluaa, että kaupunkilaisilla ja etenkin lähialueen asukkailla olisi jatkossakin käytössä hyvät ja ennen kaikkea turvalliset olosuhteet liikkuu ja nauttia luonnosta.

Jätteenkäsittelylaitoksesta mahdollisesti aiheutuvat päästöt ja muut haitat, sekä liikenteen lisääntyminen voivat aiheuttaa haittaa seuran toiminnalle jatkossa. Selvitys on yksipuolinen ja tehty vain parhaat puolet huomioiden, siinä ei ole paneuduttu ympäristölle aiheutuviin haittoihin ja kuormituksiin tarpeeksi.

Kuivasjärven Aura Ry vastustaa Salvor Oy:n jätteiden käsittelykeskuksen sijoittamista Punaisenladonkankaalle. Yhdistys esittää vaihtoehtoa 0 (VE0), jossa käsittelykeskusta ei rakenneta.

Jäälin Asukasyhdistys ry toteaa kannanotossaan, että Jääli mukaan lukien Välikylä on kohde-alueetta Kuivasjärvi-Jylkynkangas asutusalueiden ohella lähin ja suurin asutustihentymä. Jäälin kannalta keskeiset varaukset liittyvät ennen kaikkea vaikutuksiin ilmanlaatuun sekä aivan erityisesti Laivakankaan 1. luokan pohjavesialueeseen, jonka läntinen pää alkaa läheltä kohde-alueetta. Nämä voidaan Jäälin kannalta luokitella välittömiksi vaikutuksiksi. Hankkeella on myös seudullisia vaikutuksia, kuten muutokset liikennemäärissä, melu, maaperään mahdollisesti siirtyvien ympäristömyrkkyjen laatu ja määrä ja varsinkin niiden vaikutus Kalimenojaan. Nämä ovat Jäälin kannalta yleisempiä, silti jäätiläisillekin tärkeitä asioita. Asukasyhdistys näkee hankkeella myös välittömän kytkennän Oulun Jätehuollon Välimaa-hankkeeseen.

Jäälin Asukasyhdistys ei saatujen tietojen pohjalta näe ongelmaa Salvor Oy:n ja Lassila Tikanoja Oy:n Punaisenladonkangas-hankkeessa. Yhdistys toteaa Jäälin kannalta välittömät vaikutukset perusteellisesti YVA:ssa käsitellyksi ja ongelmattomuus luotettavasti todetuksi. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen edellyttämät tarkennukset selvitykseen ovat olleet tältä kannalta hyvin tärkeitä.

Seudullisesti yhdistys näkee jätteiden käsittelyn tarpeen tosiasiana ja siten hyvin suunnitellun ja perusteellisesti tutkitun toteutuksen seutukunnan asukkaiden etuna. Jäälin asukasyhdistys on kuitenkin pettynyt sen mielestä puutteelliseen seudulliseen koordinaatioon liittyen Oulun Jätehuollon Välimaa-hankkeeseen ja Kiimingin kunnan aktiivisuuteen asiassa, ja ehdottaa näiden hankkeiden yhdistämistä ja keskittämistä yhteen kohteeseen Punaisenladonkankaalle.

Professori A Oulun yliopiston biologian laitokselta esittää kannanotossaan huolen, joka liittyy kaatopaikan vaikutuksiin Oulun yliopistossa tehtäviin populaatiobiologisiin tutkimuksiin. Keväällä 2006 Suomen ympäristökeskuksessa on koottu ympäristötutkimukseen liittyvää LT(S)ER verkostoa, johon Oulun yliopiston lähettämä hakemus sisältää myös Oulun pohjoisosan - Haukiputaan eteläosan alue. Yhtenä tärkeänä maaekosysteemilinkkinä hankkeessa ovat Alakyläntien varressa tehtävät tutkimukset; ei vähiten niiden pitkäaikaisuuden vuoksi, koska tutkimukset on osin aloitettu jo v. 1970.

Suunniteltu jätteidenkäsittelykeskus tulisi sijoittamaan keskellä tätä tutkimusaluetta. Seurauksena olisi koko hankkeen osan jatkumisen vaarantuminen. Maankäsittelylaitoksella tulee olemaan vaikutus esimerkiksi valuma-alueen vesistöön runsaiden metsäojien, Pyryväisöjan ja Kalimenojan kautta. Muut ympäristövaikutukset liittyvät ilman kautta tapahtuvaan kulkemiseen sekä Alakyläntien raskaan liikenteen määrän lisääntymiseen entisestään.

Koska Salvor Oy:n hankkeessa on kyse varsin merkittävästä asiasta, joka liittyy myös Oulun yliopistossa ja sen sidosryhmien tekemään tutkimukseen, olisi yliopistolta tullut pyytää lausuntoa.

652 henkilön allekirjoittamassa kannanotossa vastustetaan Salvor Oy:n pilaantuneiden maiden ja teollisuuden jätteiden käsittelykeskuksen sijoittamista Punaisenladonkankaalle. Kannanoton esittäjät esittävät vaihtoehtoa 0 (VE0), jossa käsittelykeskusta ei rakenneta.

Kannanotossa esitetään perusteluna seuraavat kohdat:

- 1) Jätteenkäsittelykeskus tulisi liian lähelle Oulun kaupungin Jylkynkankaan, Oinaansuon, Liikasen, Kuivasjärven, Kaijoharjun, Ahvenojan, Kuivasrannan ja Ritaharjun asuinalueita.
- 2) Hankkeen ympäristöhaitat ovat ympäristöriski luonnolle ja vesistöille ja vaarantavat asukkaiden elinympäristöä, sekä terveyttä ja hyvinvointia.
- 3) Jätteenkäsittelylaitos toisi tullessaan lisää pöly- ja hajuhaittoja jo olemassa olevan Ruskon kaatopaikan hajuhaittojen lisäksi.
- 4) Meluhaitat lisääntyisivät asuma-alueilla jätteiden käsittelykeskuksen, sekä sinne ohjautuvat raskaan liikenteen vuoksi.
- 5) Jätteenkäsittelykeskuksen aiheuttaman raskaan liikenteen lisääntymisen vuoksi vaaratilanteet Alakyläntiellä ja Raitotiellä lisääntyisivät.
- 6) Läheiset virkistysalueet, sekä muu ihmisten ja luonnon elinympäristö pilaantuisivat pysyvästi.
- 7) Läheisten asuma-alueiden arvostus sekä kiinteistöjen arvo laskisi jätteiden käsittelykeskushankkeen toteutuessa.
- 8) Toteutuessaan jätteiden käsittelykeskuksella olisi alueelle merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Monet kannanoton allekirjoittajat ovat jättäneet myös omat henkilökohtaiset kannanottonsa.

89 kannanoton esittäjä vastustaa hanketta.

Kannanotoissaan he esittävät huolensa jätteenkäsittelyalueen sijoittumisesta liian lähelle asuinalueita ja rakennettuja ulkoilureittejä. Lähialueiden mm. Jylkynkankaan ja Kuivasjärven ja Kaijoharjun asuinalueiden viihtyisyyttä rasittaa jo nyt Ruskon kaatopaikan läheisyys. Hankkeen ympäristöhaitat ovat todellinen ympäristöriski lähialueiden asukkaiden terveydelle ja heidän elinympäristölleen. Haittoina todetaan laitoksen rakentamisen ja toiminnan aikaiset melu- ja pölyhaitat sekä tulevaisuuden luonnon ja vesistöjen ympäristöriskitekijät. Näitä ovat mm. myrkyllisten aineiden käsittelyn sekä teknisen vian tai tulipalon johdosta ympäristöön joutuvien myrkkujen ja päästöjen leviämisen mahdollisuus, käsittelylaitosten ja läjitysalueiden rakentamisen kautta maiseman ja ympäristön pysyväismuutokset, raskaan liikenteen määrän huomattava kasvu alueen pääliikenneväylillä sekä syöttöliikenteen aiheuttamat pöly- ja päästöhaitat, lisääntyvän raskaan liikenteen aiheuttama melu, luonnon pysyvät haitat, kielteiset vaikutukset lähialueiden alueen ympäristön puhtauteen ja viihtyvyyteen ja arvostukseen, vaikutukset asuinalueiden mielikuvaan kaupunkialueena, vaikutukset lähialueiden ihmisten viihtyvyyteen, hyvinvoinnin ja terveyteen, kielteiset vaikutukset kiinteistöjen ja omaisuuden arvoon.

Jylkynkankaalta tontteja hakeville ei esitetty tietoa Salvorin hankkeesta tai Punaisenladonkankaan kaavasta. Asiaa ei mainita myöskään tontin hakukaavakkeissa tai dokumenteissa. Kaavoitustilanteen esittämättä jättäminen on ollut merkittävä puute jylkynkankaalaisille, koska, jos asia olisi ollut tiedossa, vuokratonttien kysyntä ja ostettavien tonttien tarjoushinat olivat olleet ehkä toisenlaiset.

Arviointiselostus on kokonaisuudessaan puutteellinen ja sisältää virheitä. Se rikkoo kaikkia yleisiä ja yksityisiä turvallisuusvaatimuksia sekä ihmisten että ympäristön kannalta. Ympäristöselvitys perustuu liiaksi oletuksiin ja vanhentuneeseen tietoon. Ongelmia myönnetään, mutta niille ei esitetä korjaavia vaihtoehtoja/toimenpiteitä.

Kaavat

Jätteenkäsittelyalueen sijoittaminen kaavaillulle alueelle ei edusta hyvää ja kestävästä yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelua. Yleiskaavassa osoitetun jätealueen tarve on alun perin syntynyt vähenevien jätemäärien lähtökohdista ja Ruskon kaatopaikan korvaamisesta, ei kokonaisen ja tulevaisuudessa laajenevankin jätetoimialan toiminta-alueen (-edellytysten) luomista. Kansalaiset eivät ole pitkissä kaavojen käsittelyprosesseissa saaneet riittävästi tietoa laajentuneista suunnitelmista.

Suunniteltu jätteenkäsittelyalue on sijainniltaan väärä ja sen pohjana oleva kaavaprosessi lähtökohdiltaan puutteellinen ja vanhentunut sekä siihen liittyvät vaikuttamismahdollisuudet

ovat olleet riittämättömiä. Tulee tarkistaa 1996 jätteenkäsittelyalueeksi suunnitellun Punaisenladonkankaan sopivuus jätteenkäsittelyalueeksi ylipäänsä muuttuneessa tilanteessa, jonka aiheuttavat päätökset Jylkynkankaan rakentamisesta ja suunnitellut Liikasen asuntoalue, Korvenkylän ja Välikylän asuntoalueet.

Jätteenkäsittelykeskuksen osalta Oulun seudun yleiskaavan 2020 tulee käsitellä pikaisesti uudelleen ja kuulla asiasta kansalaisia. Jätteiden loppusijoituspaikaksi merkitty Punaisenladonkankaan alue tulee asettaa toimenpidekieltoon siihen saakka, kunnes selvitykset vaihtoehtoisten jätteiden käsittelyyn soveltuvista alueista on tehty. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen tulee esittää omassa esityksessään hankevastaavalle sekä Oulun kaupungin ja lähikuntien päättäjäille, että Punaisenladonkankaan jätteenkäsittelykeskukselle haetaan viipymättä sille paremmin nykyiseen tilanteeseen sopiva sijoitusvaihtoehto Oulun seudun yleiskaavaan 2020.

Hankesuunnitelma ja vaihtoehto 0

Salvor Oy:n edustaja on ilmoittanut julkisessa tiedotustilaisuudessa, että heillä on olemassa hankepäättös käynnistää hanke ja että ns. nollavaihtoehto ei ole realistinen. Tämä siis ennen kuin yhteysviranomainen on käsitellyt YVA-selostuksen ja antanut selostuksesta lausunnon. Vaikuttaa siltä, että yleisölle järjestetty mahdollisuus esittää mielipiteitään lausuntoaikana on vain pakollinen lakivelvoitteinen muodollisuus. Tarkoitus ei ole ollutkaan antaa aitoa vaikutusmahdollisuutta asukkaille. Voidaan kysyä, mitkä ympäristövaikutukset olisivat Salvor Oy:n mielestä olleet riittävät hankkeen toteuttamisen estämiseen, ilmeisesti eivät mitkään ympäristövaikutukset.

Muut vaihtoehtoiset jätteenkäsittelypaikat

Ympäristövaikutusten arviointisuunnitelmasta ei käy selville, onko tehty esiselvityksiä vaihtoehtoisista jätteiden käsittelykeskuksen sijoituspaikoista Pohjois-Suomessa. On oletettavaa ja jopa todennäköistä, että harvaan asutusta Pohjois-Suomesta löytyy huomattavasti parempiakin sijoitusvaihtoehtoja Salvor Oy:n jätelaitokselle, niin infrastruktuurin kuin maaperän suhteen. Toista vastaavaa jätteiden käsittely-yksikköä ollaan suunnittelemassa Oulun lähialueelle, eikä kahden vastaavanlaisen jätteiden käsittelykeskuksen toteuttaminen samalle talousalueelle ei ole järkevää. Hankevastaava ei myöskään kertonut yleisötilaisuudessa muita hankkeen valmisteluvaiheessa mietittyjä sijoituspaikkavaihtoehtoja.

Tiedottaminen

Selostuksen mukaan hanketta ei ole vastustettu laajalti ja että ihmiset hyväksyisivät tämän hankkeen. Tämä johtuu siitä että kaikista tiedotteista tai kuulutuksista huolimatta ihmiset eivät ole olleet tietoisia, missä Punaisenladonkangas Haukiputaalla sijaitsee. Varsinkin uudet Jylkynkankaan/ Oinaansuon asukkaat eivät ole oivaltaneet, kuinka lähelle heitä kyseinen hanke on tulossa. Jylkynkangas, jota hanke koskettaa eniten, on uutta asuinalueita, eivätkä alueen asukkaat ole mm. rakentamiskiireiltään voineet seurata tiedotusvälineitä riittävästi tiedostaakseen hankkeen olemassaolon. Sama koskee Jylkynkankaan alueen asukkaiden osallisuutta Kuivasjärven pienasukastoimintaan ja tiedonsaantia sitä kautta.

Laaja tiedottaminen lähialueille pitää kuulua hankevastaavalle eikä alueen vapaaehtoisille yhdistyksille, kuten nyt tässä hankkeessa on käynyt. Asukkaiden tiedotusvelvoite on annettu ymmärtää kuuluvan mm. paikalliselle Kuivasjärven pienkiinteistöyhdistykselle. Tehokkainta olisi ollut ilmoittaa jokaiseen postilaatikkoon jaettavalla ilmoituksella.

Yleisötilaisuus oli järjestetty 11.10.2006 toisella puolella Kuivasjärveä (Kuivasjärven koululla), vaikka Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on esittänyt yleisötilaisuutta pidettäväksi Auran majalla, joka sijaitsee lähellä Jylkynkangasta.

Puutteellinen tiedottaminen antaa vaikutuksen, että hanketta viedään eteenpäin salassa ihmisiltä eikä vastustusta huomattasi tehdä.

Liikenne ja sen vaikutukset

Liikennemäärien kasvu on selvitetty riittämättömästi. Nykyinen liikennemäärä Alakylän tiellä on selostuksessa 1590, josta rekkaliikennettä 7 % eli n.110 rekkaa/vrk. Nyt jos hanke to-

teutettaisiin VE1 mukaan niin rekkaliikenne lisääntyisi 141 rekkaa eli rekkaliikenteen kasvu on n. 125 % ja VE2 mukaan lisäys olisi 74 ajoneuvoa eli kasvu 67 %. Todellisuudessa tänä päivänä liikennemäärä Raitotien ja Alakyläntien liikennemäärästä Jylkynkankaalle on varmasti suurempi. Arviointiselostuksessa annetaan ymmärtää, että käsitelty jäte ajetaan paluu-kuormina, mikä ei todellisuudessa toteudu. Esimerkiksi kauppojen jätteet ajetaan paa-lainautoilla ja tuhkat säiliöautoilla, joilla tuskin kuljetaan käsiteltyjä jättepaaluja. Uusi tuleva Liikasen asuinalue tulee entuudestaan lisäämään vielä liikennettä tällä tiellä (liikennemäärä on arvioitu kasvavan muutenkin Oulun yleiskaavassa 2020 tällä tiellä n. neljään tuhanteen).

Jo nyt liikennemelu on jatkuvaa ja häiritsevää. Ympäristövirastosta lainatulla mittarilla tehdyt melumittaukset pihalla, joka sijaitsee noin 90 metriä Raitotiestä, antoivat henkilöautoliikenteen aiheuttamaksi meluksi 55–65 dB ja rekkaliikenteen aiheuttamaksi meluksi 63–75 dB. Autot olivat vaikutusalueella n. ½ minuuttia, ruuhka-aikana jopa useita minuutteja. Arviointiselostuksessa ei ole huomioitu tärinän vaikutuksia Jylkynkankaan rakennuksiin. Raskaan liikenteen aiheuttamien pöly- ja meluhaittojen eliminointitoimenpiteitä ei ole myöskään esitetty.

Onnettomuusriski kasvaa huomattavasti muuallakin kuin arviointiselostuksessa mainitussa jätteenkäsittelykeskuksen ja Alakyläntien risteyksessä, näin tulee tapahtumaan Liikasantien, Kiviperän, Kalikkalammentie, Auran majan parkkipaikkaliittymän sekä Jylkynkankaan ja Oinaansuon liittymissä. Hiihtäjien turvallisuus kehäladulla Auranmajan kohdalla heikentyy oleellisesti. Ongelmajätteiden kuljettaminen asutuskeskuksen läpi on myös suuri riski asuin-alueelle.

Ongelmia raskaasta liikenteestä aiheutuu jo nyt, koska Alakylän suunnasta kulkee maa-ainesten kuljetusliikennettä ja Raitotiellä on jäteauto- ja muuta raskasta liikennettä. Pelättävissä on, että moottoritien sijasta raskasta liikennettä ohjautuu Raitiotielle lisää, kun Kuusamontien risteykseen tulee eritasoliittymä. Samasta syystä ja Ritaharjun rakentamisen myötä liikenne lisääntyy varmuudella yleisemminkin.

Uusi tieyhteys jätteenkäsittelyalueelle todetaan useassa kannanotossa välttämättömäksi. Toisaalta yhdessä kannanotossa epäillään määrärahojen saantia tieyhteydelle, koska seudun tieolojen parantamiseen on yhdyskuntataloudellisesti ja logistisesti runsaasti tärkeämpiä pääverkoston ja muita kehittämistarpeita.

Muutamissa kannanotoissa esitetään keinoja raskaanliikenteen sujuvoittamiseksi ja kuntoilijoiden liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Vapaa ajan vietto

Hiihtäjien turvallisuus kehäladulla Auranmajan kohdalla heikentyy oleellisesti. Asia on otettu arvioinnissa huomioon, mutta mitään konkreettisia toimenpiteitä sen parantamiseksi ei esitetä. Oulun ainoa valaistu koiralatu sijaitsee Auran majalla. Se kulkee vain noin kilometrin päässä suunnitellusta kaatopaikasta ja sinne kantautuu tuhkaa ja muuta pölyä. Alueella on huomattavasti enemmän latuverkostoa kuin arvioinnissa on esitetty.

Arviointiselostuksessa ei käy ilmi, miten hanke vaikuttaa uimiseen, kalastukseen, marjastamiseen lähialueella ja muuhun virkistyskäyttöön, koska tällä hetkellä lähialueet ovat erittäin suosittuja ulkoilualueita ja alueiden luontoarvot ovat korvaamattomia, mm. Auran majan hiihto- ja lenkkeilyalueet, sähkölinjojen läheisyyden koirahaharrastusalueet.

Onnettomuudet

Tulipalot aiheutuvat erittäin vaarallisia savukaasuja ja räjähdyksiä, samoin laitteiden rikkoutumisien ja sähkökatkosten sattuessa on erittäin ilmeinen vaara Jylkynkankaan asuin-alueelle. Selostuksessa olisi tullut esittää evakuoitaisuunnitelmat.

Vaikutukset Kalimenojaan

Vaikutukset Kalimenojan vesistöön ja virkistyskäyttöön on selvitetty ylimalkaisesti. Arviointiselostuksessa ei ole esitetty, montako % laitoksesta johdettavat vedet ovat Kalimenojan

virtaamasta, miten jätevedet vaikuttavat Kalimenojan vedenlaatuun. Kalimenojan kalalajeja ja laitoksen vaikutuksia niihin selostuksessa ei mainita lainkaan. Kalimenoja on tällä nurkalla ainoa paikka, missä nykyisin voi käydä ongella.

Arviointiselostuksen mukaan ei pystytä takaamaan 100 %:sti kaatosateiden aikaisten hulevesien pääsyä Kalimenojaan. Selostuksessa jopa sallitaan saniteettivesien johtaminen suoraan Kalimenojaan (kaaviokuva 14 sivu 51). Selostuksessa verrataan Riikinnevan arvoja Kalimenojaan josta nähdään että Riikinnevan päästöarvot ovat nostattaneet jo muutamassa vuodessa sen kuormituspitoisuuksia hyvinkin paljon.

Selostuksesta puuttuu kuvaus alueelle suunniteltujen toimintojen jätevesien yhteisvaikutuksista.

Pöly

Pölyasioista esitetyt mielipiteet olivat samoja kuin edellisissä kannanotoissa.

Pohjavedet

Arviointiselostuksen sivulta 48 maininta "Maaperätietojen perusteella on epätodennäköistä, että suunnittelualueen ja Laivakankaan pohjavesialueen välissä olisi hyvin vettä johtavia maaperäkerroksia" antaa kuvan, että asiaa ei ole kunnolla selvitetty.

Sosiaaliset vaikutukset

"Vaikutusten arviointi elinoloihin ja viihtyvyyteen" arviointihaastattelut ym. tiedonhankinta on tehty aivan liian pienellä otannalla, jotta se vastaisi kattavasti lähialueen asukkaiden käsityksiä asiasta.

Kappaleessa 4.8.6 ja 4.8.7 mainittu tilanne on muuttunut oleellisesti. Asukkaat ovat viime tiipassa saaneet tietoonsa rakennushankkeen ja sen suuruusluokat sekä sen, että alueelle on tulossa mahdollisesti muutakin jätteenkäsittelytoimintaa, ja vastustus ja kyseenalaistaminen ovat laajaa. Maininnat vähäisestä vastustuksesta vain muutamien toimesta ei kuvaa nykytilannetta ja tältä osin YVA-selostus ei vastaa nykytilannetta.

Arviointisuunnitelmassa ei ole riittävästi selvitetty jätteiden käsittelykeskuksen vaikutuksia lähialueen arvostukseen ja viihtyvyyteen. Asunnon arvon säilyminen on jätetty täysin selvittämättä.

Puutteelliset karttaesitykset selostuksessa

Karttojen osalta arviointiselostuksessa on virheellistä tietoa. Arviointisuunnitelmasta saa helposti väärän käsityksen suunnitellun jätteiden käsittelykeskuksen sijainnista suhteessa lähimpään asuinalueeseen, Jylkynkankaaseen. Suurimmasta osasta arviointisuunnitelman kartoista puuttuu iso Jylkynkankaan n. 70 ha asuinalue 350 asuntoineen. Kaavoitetut asuinalueet laajenevat edelleen Liikasen suunnalle myöhemmin. Kartoissa ei ole myöskään esitetty kaavaan merkittyä suunniteltua Jylkynkankaalle rakennettavaa lasten päiväkotia

Arviointiselostuksen jätekasojen mittasuhteista on "normaalikansalaisen" vaikeaa saada tarkkaa selvyyttä. Kuviin on piirretty kauniita vihertäviä kumpuja, mutta kun karttojen korkeuskäyriä tutkii, niin jätekasat nousevat jopa 40 metriin valtaviksi maastomerkeiksi.

Yva-selostuksen mukaisen rekkaliikenteen suuntautumiskartat ovat epäselvät.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ottaen huomioon saadut lausunnot ja kannanotot Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus esittää Salvor Oy:n Punaisenladonkankaan jätteiden käsittelykeskuksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta seuraavaa.

Hankekuvaus

Alueen maankäyttöä ja toimintaa ohjaavat Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava ja Oulun seudun yleiskaava 2020 ovat lainvoimaisia. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on tullut vireille 17.2.2000. Maakuntahallitus on hyväksynyt maakuntakaavan 5.5. ja 26.5.2003 ja maakuntavaltuusto 11.6.2003. Ympäristöministeriö on vahvistanut maakuntakaavan 17.2.2005. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt valitukset ja antanut päätöksen 25.8.2006. Oulun seudun yleiskaavan 2020 suunnittelutyö alkoi vuonna 1999, mutta kunnat sopivat sen laatimisesta 19.6.2001. Seutuhallitus on hyväksynyt kaavan 14.8.2003 ja seutuvaltuusto 26.8.2003. Ympäristöministeriö on vahvistanut kaavan 18.20.2005. Korkein hallin-oikeus on antanut päätöksen kaavasta 25.8.2006. Molemmissa kaavasunniteluissa on ollut normaali kaavamennettely kuulemisineen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, joka on maakuntakaavan toteutumisen valvoja, toteaa lausunnossaan, että Salvor Oy:n hanke on maakuntakaavan mukainen, vaikka jätevirrat lähinnä liittyvät teollisuuden ja kaupallisen sektorin toimintaan. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan arviointiselostus on asianmukainen ja siinä esitetyt tiedot vastaavat suunnittelumääräystä.

Punaisenladonkankaalle on laadittu käyttösuunnitelma. Käyttösuunnitelma käsitellään seuturakennetiimissä ja sen hyväksyy seutuhallitus. Suunnitelman pohjalta laadittavassa osayleiskaavassa käsitellään toimintojen sijoittelu ja tieratkaisut.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä yhteysviranomaisella ei ole valtuuksia asettaa Punaisenladonkankaan aluetta toimenpidekieltoon eikä tehdä muutosesitystä maakuntakaavan tai Oulun seudun yleiskaavan 2020 tarkistamiseksi Punaisenladonkankaan osalta.

Hankekuvaus on tehty YVA-lain mukaisesti. Hankkeen elinkaaren pituudeksi on arvioitu 50 vuotta. Hankkeen aiheuttamat vaikutukset on esitetty alueen rakentamisen ja toiminnan aikana sekä toiminnan loppumisen jälkeen. Selostuksessa on arvioitu, että Salvor Oy:n käsittelemistä pilaantuneista maista ja teollisuuden jätteistä voidaan hyödyntää käsittelykeskuksen rakentamisessa tai muussa maanrakentamisessa noin 70 -90 % ja Lassila & Tikanoja Oyj:n käsittelemästä jätteestä voidaan hyödyntää materiaalina tai energiana noin 90 %.

Hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin on mainittu kolmen suuren energiantuottajan ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka yhtenä vaihtoehtoisena paikkana on Punaisenladonkangas, sekä käyttösuunnitelman laatiminen Punaisenladonkankaalle. Oulun Jätehuollon alueelle tulevia toimintoja ei ole esitetty, vaikka yhteisviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa edellytettiin kuvausta Punaisenladonkankaalle tulevista toiminnoina. Hankekokonaisuuden huomioonjättäminen heijastuu myös vaikutusten arviointiin, josta lausunnossa myöhemmin.

Yhteysviranomaisen edustajalla ei ollut tietoa hankealueella toimivasta Oulun yliopiston evoluutioekologisesta tutkimusalueesta, myöskään hankkeesta vastaavalla ei ole ollut tietoa asiasta. Ilmeisesti yliopistolla ei ole ollut sopimuksia alueen maanomistajien kanssa alueen käytöstä tutkimustarkoituksiin. Asia ei ole tullut esille myöskään maakuntakaavan suunnittelutyössä.

Vaihtoehtojen käsittely

Salvor Oy:n Punaisenladonkankaan jätteiden käsittelylaitoksen arviointivaihtoehdot ovat nollavaihtoehto ja kaksi erilaisia jätteitä ja jätemääriä koskevaa vaihtoehtoa. Vaihtoehtoina ei ole eri sijoituspaikkoihin perustuvia vaihtoehtoja vaan toiminnallisia vaihtoehtoja, mikä on YVA-lain mukaan mahdollista. Ympäristövaikutusten arvioinnin nollavaihtoehto toimii vertailutasona muille vaihtoehdoille.

Koska Salvor Oy:llä on ollut meneillään useita vastaavanlaisia hankkeita, selostuksessa on esitetty runsaasti päästöjen ehkäisemis- ja vähentämistoimenpiteitä, mutta ei ole yksilöity, mitkä menetelmät ovat Punaisenladonkankaalla toteuttamiskelpoisia. Ympäristövaikutukset on arvioitu tehokkaimmilla ehkäisemistoimenpiteillä.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Vaikutusarvioinnin suurin puute on muiden alueelle tulevien jätteenkäsittelytoimintojen jättäminen huomiotta. Punaisenladonkankaalle tulevien toimintojen yhteisvaikutuksia olisi tullut tarkastella ainakin niiden päästöjen ja vaikutusten osalta, jotka voidaan katsoa aiheutuvan samantapaisista toiminnoista. Tällaisia ovat ainakin toiminnan volyymeistä laskettavissa oleva liikenteen määrä ja siitä aiheutuvat päästöt ja ympäristövaikutukset. Samoin laskennallisesti saadaan muodostuvien jätevesien teoreettinen määrä ja voidaan esittää vesistövaikutukset karkealla tasolla. Pölyhaitat tulevat pääasiassa Salvor Oy:n toiminnasta ja tuhkan loppusijoituksesta, sen sijaan hajuhaitat tulevat pääasiassa Oulun Jätehuollon tulevalta yhdyskuntajätteen käsittelyalueelta.

Vesistövaikutukset Kalimenojaan on arvioitu puutteellisesti. Selostuksessa olisi tullut esittää selkeästi, paljonko vesiä ja miten käsiteltynä ne on tarkoitus johtaa Kalimenojaan, minkä osuuden jätevedet muodostavat Kalimenojan virtaamasta, miten vedet vaikuttavat Kalimenojan vedenlaatuun ja minkä laajuinen tulisi vesipäästöjen vaikutusalue olemaan. Kuvaus Kalimenojan kalalajeista ja jätevesien johtamisen vaikutukset niihin puuttuu arviointiselostuksesta. Luonnonsuojelupiirin lausunnossa on kiinnitetty huomiota alueen rakentamisen aikaisiin maanmuokkaukseen ja kuivatustöihin sekä niiden aiheuttamiin päästöihin ja vesistövaikutuksiin. Vesistövaikutusten arviointia tulee täydentää mahdollista ympäristölupahakemusta varten.

Pohjavesien virtaussuuntaa ja vedenlaatua selvitetiin kesällä 2006, mutta kuivasta kesästä johtuen näytteet eivät ole edustavia. Pohjavesiselvitystä tuleekin täydentää mahdollista ympäristölupahakemusta varten.

Arviointiselostuksessa on arvioitu toiminnan aiheuttamien pölyvaikutusten ulottuvan navakatuulisina päivinä ilman rajoittamiskeinoja jopa 2,5 km etäisyydelle, mutta kun toteutetaan pölyntorjunta 80 %:n tehokkuudella, vain noin 200 metrin etäisyydelle käsittelykeskuksesta. Selostuksesta puuttuu kuitenkin arvio em. etäisyyksien väliin jäävän alueen pölyntyymisen todennäköisyydestä sekä arvio pölypäästöjen vaikutuksista luontoon.

Toiminnan aiheuttamat meluvaikutukset on kuvattu riittävästi arviointiselostuksessa.

Arviointiselostuksessa liikenteen vaikutukset on esitetty puutteellisesti. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaihtoehdon 1 mukainen liikenteen kasvu 141 pääosin raskaalla ajoneuvolla on merkittävä. Liikennemäärät tulee tarkistaa käyttämällä selostuksessa esitettyjä jätteiden hyödyntämisasteita ja käyttämällä vain todellisia kaksisuuntaisia kuljetusmahdollisuuksia. Vaikka arviointiselostuksessa todetaan, ettei Salvor Oy:n hankkeen takia tieyhteyden rakentaminen valtatieltä 20 Alakyläntielle olisi välttämätön, selostuksessa ei kuitenkaan esitetä arviota, kestääkö nykyinen tieverkosto lisääntyvän liikenteen ja mitä toimenpiteitä tulisi tehdä liikenteen sujuvoitumiseksi ja vaaratilanteiden välttämiseksi.

Hankkeen vaikutukset maisemaan on esitetty lyhyesti sanallisesti ja piirrosesityksin. Selostuksessa todetaan, että jätetäytön maisemavaikutus lopullisessa täyttökorkeudessa on merkittävä ja pysyvä. Piirrosten kuvakulmat on valittu siten, ettei täyttökorkeuksista (16 - 45 m) saa oikeaa käsitystä. Olisikin tullut esittää havainnekuvat Alakyläntieltä aivan täyttöalueen kohdalla ja näkymä esimerkiksi Kalimenojan varrelta virkistysalueelta ja mahdollisesti kunnan rajalta eli näkymä Jylkynkankaalle.

Arviointiselostuksessa todetaan, etteivät keskeisimmät vaikutukset ympäristöön aiheuta haitallisia terveysvaikutuksia ihmisille tai ne ovat hallittavissa. Terveysvaikutusten seuraamiseksi pölyn leviämisen, määrän ja laadun seuranta tulee toteuttaa riittävässä laajuudessa.

Hankkeen sosiaalisten vaikutusten arviointia ei ole toteutettu yhteysviranomaisen edellyttämällä tavalla haastatteluin tai kirjallisin kyselyin, jotka tuli kohdistaa nimenomaan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen asukkaille tai vaikutusalueella vapaa-aikanaan käyttäville. Elokuussa järjestettyyn haastattelutilaisuuden vähäisestä osanotosta ja kirjallisten palautteiden pienestä määrästä johtuen hankkeesta vastaavan olisi pitänyt toteuttaa sosiaalisten vaikutusten kartoittaminen uudelleen käyttämällä muita menetelmiä. Arviointiselostuksesta esitetty-

jen kannanottojen perusteella voidaan sanoa, että Salvor Oy:n hanketta vastustetaan laajasti. Samoin vastaukset asukaskyselyyn olisivat olleet päinvastaisia, kuin selostuksessa esitetään. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ei arvioida hankkeen taloudellisia vaikutuksia, joten hankkeen vaikutuksia asuntojen hintoihin ei ole ollut tarpeen esittää.

Arvio mahdollisista ympäristöönnettomuuksista ja -riskeistä on esitetty lyhyesti kohdissa ”Varautuminen häiriötilanteisiin” sekä ”Vesien pilaantumisriski” ja ”Pölypäästöjen rajoittaminen: tulipalot”. Ympäristöriskikohdassa olisi tullut tarkastella myös sään ääri-ilmiöiden aiheuttamia riskejä, vaikutuksia ja niiden ehkäisemistoimenpiteitä.

Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuus

Vaihtoehtojen vertailu on toteutettu selkeänä taulukkotarkasteluna, joista ensimmäisessä on vaikutusten arvottaminen ja toisessa yhteenvetotaulukko vaihtoehtovertailusta. Sanallisesti on vielä tarkasteltu rakentamisen, toiminnan aikaisia sekä toiminnan loppumisen jälkeisiä vaikutuksia. Kaikki vaihtoehdot todetaan ympäristön kannalta toteuttamiskelpoisiksi.

Vertailussa ei saada esille eroja kahden toiminnallisen vaihtoehdon välillä. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin epäonnistuminen ei muuta tilannetta.

Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen

Haitallisten vaikutusten ehkäisemis- tai lieventämistoimenpiteet on esitetty hyvin kunkin päästö- ja vaikutustarkastelun yhteydessä, joissakin tapauksissa erittäin tarkasti ja yksityiskohtaisesti.

Seuranta

Ehdotus seurantaohjelmaksi on riittävä arviointiselostukseen. Pohja- ja pintavesien tarkkailu käsitellään tarkemmin ympäristölupakäsittelyssä. Pölypäästöjen seuranta tulee toteuttaa heti toiminnan alusta lähtien, varsinkin jos alueella käsitellään tai loppusijoitetaan pölyviä materiaaleja.

Osallistuminen

Kannanotoissa on esitetty runsaasti huomautuksia puutteellisesta tiedottamisesta. Tässä hankkeessa meneteltiin YVA-lain mukaisesti eli arviointiselostuksesta kuulutettiin ja se oli nähtävillä ympäristökeskuksessa, vaikutusalueen kuntien kunnantaloilla ja Oulussa ympäristövirastossa sekä kirjastoissa, myös lähialueen Kuivasjärven kirjastossa.

Läheisimmän alueen, Jylkynkankaan, asukkaat tiedostivat asian juuri kannanottojen esittämiskohdan loppumisen aikoihin ja ympäristökeskukseen tuli runsaasti yhteydenottoja. Kannanottojen esittämiseen annettiin kuukausi lisäaikaa ja hankkeesta vastaava järjesti toisen yleisötilaisuuden.

Raportointi

Arviointiselostus on esitystavaltaan selkeä ja havainnollinen. Sivun perusväristä poikkeaviin laatikoihin sijoitetut yhteenvedot vaikutuksista helpottavat lukemista. Selostuksessa käytetty kieli on hyvää ja selkeää. Arviointiselostuksen tiivistelmässä on hyvin vedetty yhteen arvioinnin tulokset.

Yhteenvedo ja arviointiselostuksen riittävyys

Salvor Oy:n Punaisenladonkankaan jätteiden käsittelykeskuksen ympäristövaikutusten arviointimenettely on toteutettu YVA-lain mukaisesti. Toiminnanharjoittajan toimittaessa ympäristövaikutusten arviointiohjelman ympäristökeskukseen, arviointimenettely käynnistyy ja yhteysviranomaisen tulee toimittaa menettely. Arviointimenettelyn keskeyttäminen yhteysviranomaisen toimesta ei ole mahdollista. Yhteysviranomaisella on työvälineinään lausunnot arviointiohjelmasta ja -selostuksesta. YVA-laissa on asetettu määräajat yhteysviranomaisen lausunnoille. Lausunto arviointiselostuksesta tulee antaa hankkeesta vastaavalle kahden kuukauden kuluessa lausuntojen antamisen ja mielipiteiden esittämisen varatun määräajan päättymisestä. Nämä päivämäärät yhteysviranomaisen ilmoittaa virallisessa kuulutuksessa. Tämän hankkeen virallinen lausuntojen ja kannanottojen esittämisaika päättyi 30.11.2006. Sen

mukaan yhteysviranomaisen lausunto tulee antaa viimeistään 30.1.2007. Arviointimenettely päättyy yhteysviranomaisen lausuntoon, eikä siitä voi valittaa tässä vaiheessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että esitetty arviointiselostus ei ole riittävä Punaisenladonkankaalle tulevien toimintojen yhteisvaikutusten eikä tiettyjen, jäljempänä esitettyjen vaikutusten osalta itse Salvor Oy:n hankkeessa. Hankkeesta vastaava voi kuitenkin jatkaa hankkeen suunnittelua eteenpäin laatimalla vaadittavat lisäselvitykset. Lopullinen ratkaisu hankkeen toteutuksesta käsitellään lupamenettelyissä. Alueelle laadittavassa osayleiskaavassa käsitellään toimintojen sijoittelu sekä tieratkaisut.

Arviointiselostuksen suurin puute on se, ettei siinä ole otettu huomioon yhteysviranomaisen edellyttämää samalle alueelle tulevien toimintojen yhteisvaikutuksia. Tämä koskee erityisesti liikennettä, jätevesien johtamista ja pölyämistä, ja yhteysviranomaisen edellyttääkin niistä lisäselvityksiä. Sosiaalisten vaikutusten arviointia ei tarvitse tarkentaa tai tehdä uudelleen, vaikka sen tulokset eivät vastaa todellisuutta. Esitettyjen kannanottojen perusteella voidaan saada käsitys mielipiteistä hankkeen vaikutuksesta ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Ennen tulevia lupakäsittelyjä tai muita päätöksiä hankkeesta vastaavan tulee selvittää Punaisenladonkankaalle tulevien toimintojen aiheuttaman liikenteen yhteisvaikutukset. Jätevesien yhteisvaikutusten selvittämiseksi tulee esittää arvio jätevesien määrästä ja siitä, missä määrin ne voidaan johtaa vaarattomasti Kalimenojaan. Lisäksi tulee arvioida jätevesien vaikutukset Kalimenojaan ja esittää arvio jätevesien vaikutusalueesta. Punaisenladonkankaalle tulevien toimintojen aiheuttamien pölyjen yhteisvaikutusten selvittämiseksi tulee mallintaa pölyn leviäminen ilman toimenpiteitä ja 80 % -rajoittamistoimenpiteillä samoilla tuulennopeuksilla kuin arviointiselostuksessa.

Ennen tulevia lupakäsittelyjä ja muita päätöksiä Salvor Oy:n hankkeen osalta tulee arvioida, kestäväkö nykyinen tieverkosto tulevan liikenteen ja mitä toimenpiteitä tulee tehdä liikenteen sujuvoitumiseksi ja vaaratilanteiden välttämiseksi. Samoin tulee esittää tarkempi arvio, paljonko ja miten käsiteltyinä jätevesiä tullaan johtamaan Kalimenojaan, minkä osuuden jätevedet muodostavat Kalimenojan virtaamasta, miten vedet vaikuttavat Kalimenojan vedenlaatuun ja kalastoon sekä mikä tulee olemaan vesipäästöjen vaikutusalue. On myös tarkasteltava alueen rakentamisen aikana muodostuvia vesiä ja niiden käsittelyä. Pohjavesien virtaus-suuntaa ja vedenlaatua on tarkennettava lisätutkimuksin. Pölyntymisen todennäköisyys tulee arvioida alueella, joka on 200 – 2500 m etäisyydellä tulevasta jätekeskuksesta, sekä arvioida, minkälaisia vaikutuksia tällä alueella on pölyn leviämisellä luontoon.

LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä kahden kuukauden ajan 5.2.2007 alkaen Haukiputaan ja Kiimingin kunnantaloilla ja kirjastoissa, Oulun seudun ympäristövirastossa ja Kuisjärven kirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Se löytyy myös ympäristökeskuksen internetsivuilta osoitteesta: www.ymparisto.fi/ppo > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi > Päättyneet YVA-hankkeet > Salvor Oy:n käsittelykeskus, Punaisenladonkangas, Haukipudas.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon sekä kopiot arviointiohjelmasta annetuista lausunnoista ja kannanotoista hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot ja kannanotot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille.

Johtaja

Heikki Aronpää

Vanhempi insinööri

Anna Marttila

Suoritemaksu	7 690 euroa
Liitteet	Annetut lausunnot ja mielipiteet (hankkeesta vastaavalle)
Tiedoksi	Ympäristöministeriö Suomen ympäristökeskus Haukiputaan kunta Kiimingin kunta Oulun kaupunki Oulun seudun ympäristölautakunta Pohjois-Pohjanmaan liitto Oulun lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto Tiehallinto, Oulun tiepiiri Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry Haukiputaan Luonnonsuojeluyhdistys ry Kuivasjärven pienkiinteistöyhdistys ry. Jääli Asukasyhdistys ry Kannanottojen esittäjät kirjeitse ja sähköpostitse

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa (1237/2003) olevan alueellisen ympäristökeskuksen maksullisia suoritteita koskevan maksutaulukon mukaisesti. (Maksu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetusta arviointilausunnosta on 7 690 euroa, kun hanke tai se vaikutukset katsotaan ulottuvan vähintään kolmen kunnan alueelle.)

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen postiosoite on PL 124, 90101 OULU ja käyntiosoite Isokatu 9, Oulu.